

Tvinninq Layihəsi AZ/15/ENP/OT/35

Mədəniyyət sektorunun siyasəti və idarə olunması sisteminin
modernləşdirilməsində Azərbaycan Respublikasının
Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinə dəstək

Lahıca Mədəniyyət Klubu üçün Pilot Layihəsi

Layihə təklifi, 2007-ci il 12 yanvar
Mikelancelo Fabbrini (*), Simone Siliani (**)

(*) Confservizi Cispel Toskana (**) Toskana Regionu

Tvinninq iş planında qeyd edilmiş pilot layihəsi nümunəsinin vacibliyi Mədəniyyət Klubunun yenilənməsi və təkmilləşməsi üçün lazım olan və bəzəndə əsas sənəddə bəhs edilən metodologiyanın yoxlanılması ehtiyacı ilə bağlıdır. Həmçinin, bu müəssisələrə sərmayə qoyuluşunun həm mədəni və həm də siyasi baxımdan faydalı ola biləcəyini nümayiş etdirmək məqsədilə mövcud Mədəniyyət Klubunda mümkün olduğu qədər tez bir zamanda pilot layihəsi tərtib etmək vacibdir. Bir zamanlar səmərəli olmuş bu pilot layihəsi digər klubların və bütövlükdə şəbəkənin təkmilləşdirilməsi üçün model rolunu oynaya bilər və bu da öz növbəsində bütün təkmilləşmə prosesinin başlanğıc mərhələsi olacaqdır.

Benefisiarlarla birgə biz təcrübə nümunəsi kimi qəbul edilmiş Mədəniyyət Klubunun identifikasiyası üçün Lahıca ərazisini seçməyə razılaşıırıq.

Lahıca Azərbaycanda ən qədim yaşayış məskənlərindən biridir və Böyük Qafqaz Dağlarının cənub yamaclarında İsmayılı rayonu ərazisində, dəniz səviyyəsindən 1,211 metr hündürlükdə yerləşir. Əhalisi bir neçə min nəfərdən ibarətdir.

Lahıca xüsusilə də misgərliklə bağlı öz orijinal sənətkarlıq adətləri ilə Azərbaycanda nəzərəçarpan bir yer sayılır. Kəndin xalçaları və xalçaçılıq sənəti də Azərbaycanda və Cənubi Qafqazda çox məşhurdur.

Lahıca qəsəbəsi – qeyri-adi plan quruluşuna, nəqliyyat sisteminə, dövlət, fərdi, dini mənşəli binalara malik olan unikal yaşayış yeridir. Lahıca ilkin çağlarda urbanizasiya və memarlıq nümunəsidir və onun möhkəm küçələri və meydanları, kanalizasiya sistemi, su boru sistemi bunu sübut edir. Çay daşlarından hazırlanmış və təxminən mininci ilə aid edilən yeraltı *kurəbəndilər* (“kanalizasiya sistemi”), dünyada itifadə edilən ən qədim kanalizasiya sistemlərindən biri hesab edilir.

Lahıca oyma ornamentləri ilə bəzədilmiş silah və misgərlik nümunələrinin hazırlanmasına görə və dəridən olan məmulatlarına görə məşhurdur ki, bu da öz növbəsində yəhər, yüyən ustası, pinəçi, papaqçı, qoyun dərisindən məmulatlar hazırlayan usta kimi digər sənətkarlıq növlərinin inkişafına təkan vermişdir. Lahıca irsinə aid böyük bir kolleksiya Milli Azərbaycan Tarixi Muzeyində, Rusiya Etnoqrafiya Muzeyində (Sankt-Peterburqda), Şərqi İncəsənəti Dövlət Muzeyində (Moskva), Luvr Muzeyində və Bern Muzeyində saxlanılır. Lahıcaın mədəni irsinin əksər nümunələri islam dininə qədərki dövrü əhatə edən dini xarakterli və həmçinin xalq rituellərini, adətləri, mərasimləri və bayramları əks etdirən eksponatlardır.

Həm Azərbaycan Dövləti və həm də Lahıc icması Lahıcın nadir mədəniyyətini, tətbiqi sənətlərini və sənətkarlıq istehsalının ənənəvi təşkili sistemini qorumaq üçün davamlı və nəzərəçarpan cəhdlər göstərirlər. Sənətkarlar üçün adətlər əsas həyat mənbəyini təşkil edir və güclü kimlik hissini və icmanın qürur mənbəyini formalaşdırırlar. 2015-ci ildə Lahıcın misgərlik sənəti Bəşəriyyətin Qeyri-maddi Mədəni İrsinin Reprəzentativ Siyahısına əlavə edilmişdir.

Beynəlxalq turizmin inkişafı insanlar və mədəniyyətlər barədə daha çox biliklə yanaşı Regionun mədəni müxtəlifliyinə daimi maraqla da nəticələnmişdir. Son illərdə Lahıc dünyanın müxtəlif yerlərindən gələn çoxlu sayda turistin diqqətini cəlb etmişdir və nəticə olaraq Lahıc hazırda bir neçə aparıcı turizm agentliyinin səyahət turlarına daxil edilmişdir.

Lahıcın ərasizində, 1985-ci ildə sosial bazada təsis edilmiş və 1992-ci ildə dövlət statusu almış tarixi muzey yerləşir. Bu muzeydə 3 dövrü əhatə edən 1,000-dən çox eksponat var: qədim dövr (e.ə. II-III əsrlər), orta əsrlər və müasir dövr. 2016-cı ildə bu muzey, tərkibi həm yerli və həm də beynəlxalq olmaqla 12,000-dən çox ziyarətçi qəbul etmişdir. Muzey həmçinin, ziyarətçilər üçün ekskursiyalar və turlar təşkil edirdi. Hazırda muzeyin ödənişli əsaslarda işləyən 9 nəfərdən ibarət heyəti vardır: direktor, muzey fondunun baş mütəxəssisi, kiçik elmi mütəxəssis, bərpaçı-rəngsaz, bələdçi, gündüz növbəsində çalışan mühafizəçi, gecə növbəsində çalışan mühafizəçi, fəhlə və xadimə. Bilet satışı yoxdur – giriş sərbəstdir. Muzeyin ərazisi: 100 m² (10m x 10m) təşkil edir. Muzey Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin yeni təsis edilmiş İsmayılı Rayon Şöbəsinə tabedir (Rəhbər işçi: Cən. Elnur Hüseynov).

Bundan başqa Lahıc aşağıdakı məlumatları təqdim etmiş ekoloji, tarixi və mədəni qoruğun yerləşdiyi ərazini əhatə edir (2015-ci il):

- ümumi turist sayı: 31,595, yerli ziyarətçilər (27,059), əcnəbi ziyarətçilər (4,536)
- bələdçi ilə turlar, 582.

İsmayılı rayonu icra hakimiyyəti başçısının Lahıc üzrə nümayəndəsi vasitəsilə bizə aşağıdakı məlumatlar bildirildi (2007-ci ildə əhalinin yenidən siyahıya alınması nəticəsində):

- 510 ailə,
- 731 təqaüdçü,
- 237 gənc,
- 212 məktəbli,
- təxminən 60 sənətkar
- təxminən 30 xalçaçı

Lahıcı əhatə edən 14 kənd var və onların əhalisinin ümumi sayı təxminən 2,500 nəfərdir. Lahıcdan 5-37 km məsafələrində yerləşmiş bəzi kəndlərdə 15-25 ailə məskunlaşmışdır. Ən uzaq kənd Burovdal kəndidir (37 km).

Şamaxı rayonunun Dəmirçi kəndindən Lahıc istiqamətində salınmış yeni yolun inşasına gəldikdə, Cən. Fikrət layihənin ilk olaraq ARDNŞ tərəfindən başladıldığını qeyd etdi və hazırda bu layihə AzərAvtoYol Açıq Səhmdar Cəmiyyəti tərəfindən həyata keçirilir. Yolun inşasına dair layihənin məqsədi Dəmirçidən Lahıca yeni yol salmaqla yol infrastrukturunu təkmilləşdirməkdir. Bu, turistlərin asan çatması və səyahət etməsi üçün və gələcəkdə Qəbələ, Oğuz, Şəki, Qax, Zaqatala və Balakən kimi qonşu rayonlara uzana biləcək 2 rayonun turizm yol şəbəkəsini yaratmaqla, bu regionların ümumi iqtisadi və turistik inkişafını təmin etmək üçün nəzərdə tutulub.

Odur ki, pilot məskəni kimi məhz Lahıcın seçilməsində mühüm rol oynayan bir neçə faktor vardır və onlar aşağıda qeyd edilib:

- İlk növbədə Lahıcın ərazisi Azərbaycan tarixinin (orta əsrlərdən bəri), xalq incəsənətinin və adətlərinin, sənətkarlıq fəaliyyətlərinin və qeyri-maddi irs nümunələrinin (Lahıcın misgərlik sənəti YUNESKO-nun Bəşəriyyətin Qeyri-maddi Mədəni İrsinin Repräsentativ Siyahısına salınıb) unikal tərənnümüdür. Mövcud Mədəniyyət Klubu Lahıcdakı 40 növ sənətkarlıq növündən ibarət İsmayılı festivallarında sərgilər və gənc tələbələrin öyrədilməsi kimi xidmətləri təklif edən sənətkarlıq mərkəzi kimi sonuncu predmetin üzərində dayanır. Həmçinin Lahıcdə dövlət kitabxanası, tarix və etnoqrafiya muzeyi, turist məlumat mərkəzi və Lahıc Qoruğunun baş qərarğahları mövcuddur.
- İkincisi, Lahıc məşhur turizm obyektidir (son tədqiqatlar göstərir ki, Lahıc təbii landşaftına və meşələrinə görə yerli turistlər arasında ölkənin ən yaxşı turizm ərazisi adına layiq görülmüşdür) və yerli hakimiyyət dairələri artıq bu ərazini xarici turizm üçün təşviq etməyə başlayıblar (bəzi turist broşuraları İngiltərədə dərc edilir). Bəzi məlumatlara əsasən, 2,500 yerli sakini olan (məlumat mənbəyi: Lahıc Qoruğu) Lahıcdə il ərzində turist sayı 32,000 təşkil edir (yerli turizmin təxminən 85%-i): bunlar çox maraqlı rəqəmlərdir və turistlər üçün olan xidmətlərin, yeni Mədəniyyət Klubu üçün mühüm məsələ ola biləcəyini ehtimal edir – yalnız turizm fəaliyyəti üçün deyil, həm də istirahət və əyləncə baxımından.
- Üçüncüsü, digər əlavə xidmətlərlə bərabər yeni Mədəniyyət Klubu üçün ərazi kimi istifadə edilə biləcək və ona görə də, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin *Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Konepsiyasının* təsdiqinə dair 273 sayılı, 2014-cü il 14 fevral tarixli Fərmanında qeyd edildiyi kimi Mədəniyyət Klubunun misiyasının geniş spektrini, həmçinin vətəndaşlar və turistlər üçün digər xidmətləri əhatə edəcək yeni binanın mövcud dizaynı vardır.

Son olaraq onu qeyd etmək olar ki, həm Mədəniyyət Klubunun yeni binası və çoxlu sayda tarixi yerlər, sənətkarlıq atelyeləri və yerli qruplar tərəfindən həyata keçirilən mədəniyyət fəaliyyətləri arasında şəbəkə qurmaq üçün və həm də iqtisadi baxımdan davamlı olan yeni mədəniyyət təkliflərinin və tədbirlərinin yaradılması üçün Lahıc əlverişli şəraitə malikdir.

Yeni Mədəniyyət Klubunda həyata keçiriləcək fəaliyyət növləri

Lahıcın Mədəniyyət Klubunda həyata keçiriləcək fəaliyyətləri təyin etmək üçün, biz aşağıdakı sorğuları aparmışıq:

- bu şəxslərlə sorğu və müzakirələr aparılmışdır: Cən. Mirdaməd Sadıqov, İsmayılı Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı; Cən. Elnur Hüseynov, Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin İsmayılı Regional Mədəniyyət və Turizm İdarəsinin Rəhbəri; hazırki Tvinning tapşırığı ilə məşğul olan MTN heyəti, Avropa Komissiyasının Tvinning layihəsinin heyəti (Cən. Ramil Abbəkirov və Cən. Telman Məlikzadə);
- 8 sayılı, 2012-ci il 27 dekabr tarixli Fərman ilə təsdiqlənmiş *Şəhər (Rayon) Mədəniyyət Mərkəzlərinin Nümunəvi Nizamnaməsi*;
- Lahıc icmalarına əsaslanan mədəniyyət institutlarının nümayəndələrindən məlumatların toplanması (Məmmədov Zülfüqar, yerli Mədəniyyət Klubuna görə cavabdeh şəxs; Quliyev

Qurban, dövlət kitabxanası; Əliyev Dadaş Ağaməşədi, turizm məlumat mərkəzinə görə cavabdeh şəxs);

Lahıcdakı yeni islahatlardan keçmiş Mədəniyyət Klubunun binasında təqdim edilə biləcək fəaliyyət növləri dörd kateqoriyaya bölünə bilər:

- Mədəniyyət və təhsil fəaliyyəti
- Turizm xidmətləri
- Sənətkarlıq
- Sosial xidmətlər

Təfəsilatlı şəkildə nəzərdən keçirmə:

1. Mədəniyyət və təhsil fəaliyyəti.

- Lahıcdakı mövcud *dövlət kitabxanası* yeni binaya köçürülə bilər, lakin belə etdikdə kitabxananın bütün konsepsiyası tamamilə dəyişilməlidir. Faktiki olaraq hazırkı kitabxana oxu zalı və internet xidməti olmayan və kitabların təsnifatı üçün proqram təminatı, üzvlük sistemi mövcud olmayan iki otaqdan ibarət binadır. Kitabxanada 12,500 kitabxana və bir kompüterin və printerin olduğu DVD bölməsi var. Kitabxanada üç nəfərdən ibarət işçi heyəti çalışır. Vasitələrin, kitabların və texnologiyaların belə nəzərəcarpacaq dərəcədə yoxluğuna baxmayaraq, kitabxananın bildirdiyinə əsasən keçən il onların 1,029 ziyarətçisi olmuşdur və bu da, kitabxana xidmətlərinə müəyyən tələb səviyyəsinin olması mənasını verir. Beləliklə biz belə güman edirik ki, kitabxana yeni formatda (ola bilər – yeni binada), yeni texnologiyalarla (WiFi, proqram təminatı) və açıq rəf kitabxanası (yəni ziyarətçilər kitabları özü seçə bilər), oxu zalı və kitabı borc götürmə xidməti kimi üsullarla kitabxana, həm cəmiyyətə və həm də turistə xidmət göstərmək üçün öz rol və bacarıqlarını təkmilləşdirə bilər. Lakin, heyət üçün kadrların hazırlığı proqramı, yeni xidmətləri təqdim edən layihə və mühüm texnoloji təkmilləşdirmə mütləq nəzərə alınmalıdır, çünki faktiki kitabxananın sadəcə yeni binaya köçürülməsi real nəticələr verməyəcək.
- *Dil kursları.* Dil kursları təmin etmək imkanı (ilk növbədə İngilis dili, lakin digər dillər də həmçinin), Mədəniyyət Klubunun ictimaiyyətə təqdim edə biləcəyi yeni xidmət ola bilər. Bu, yeni binada kompüterlə, wifi ilə, ekranlarla təchiz edilmiş ən azı iki otağın yaradılmasını nəzərdə tutur. Bundan başqa, kursları, rezervasiyaları, dil müəllimlərini idarə edəcək katibdən ibarət olan heyətə ehtiyac yaranacaq. Həmçinin kompüter, rəssamlıq, könüllü xidmət (ASAN) və s. kimi sahələri əhatə edən digər növ kurslar da təşkil edilə bilər.
- *Kino və teatr zalları.* Yeni Mədəniyyət Klubunun kino və mümkün olduğu təqdirdə teatr zalı olmalıdır. Böyük olmayan (təxminən 50-100 oturacaqlı) və CD filmləri, elektron formatda filmləri, teatrları, bütün dünyada mühüm teatrlardan olan operalar kimi tədbirləri (qeyd etmək lazımdır ki, 1908-ci ildə Bakıda ifa edilən operadan sonra Lahıcdə 1912-ci ildə, Azərbaycanda ilk opera ifa edilmişdi) yaxud orijinal dildə olan filmləri nümayiş etdirmək üçün rəqəmsal texnologiyalarla təchiz edilmiş ekran olmalıdır. Həmçinin, müəyyən teatr dəstəsi foyedə çıxış edə bilərdi, lakin ən vacibi, gənclər teatr kurslarında iştirak edə bilərdilər və gələcəkdə yerli teatr truppası yarada bilərdilər. Əgər digər funksiyalar (inzibati, marketing, və s.), Mədəniyyət Klubunun bu funksiyalarla məşğul olan digər heyəti tərəfindən icra edilə bilirsə, heyətin ən azından bir üzvü bu məkanın idarə edilməsi üçün ayrılmalı bilər. Əlavə fəaliyyətlər: təqdimatlar, mütəxəssislərin görüşləri, yazıçılarla, musiqiçilərlə görüşlər, xeyriyyə tədbirləri, və s.

- *Lahıc Tarix Muzeyi.* Həmçinin Lahıc Tarix Muzeyinin Mədəniyyət Klubunun binasına yerləşdirilməsi çox əlverişli ola bilər. Muzey 100 kvadrat metrlik ərazisi olan binada yerləşir və girişi sərbəst olan muzeydir. Burada əsas məqsəd Lahıcın tarixini (xüsusilə də sənətkarlıq fəaliyyətini) müasir Lahıc ilə əlaqələndirmək və əsrlər boyunca icma və fəaliyyətlərin necə inkişaf etdiyi barədə insanlarda və ziyarətçilərdə anlayış yaratmaqdır. Bundan başqa, turistlər üçün spesifik təcrübə və ya təlim proqramları təşkil etmək olardı (məs., məktəblilər üçün).

2. Turizm xidmətləri

- *Fərdi turistlər üçün xidmətlər.* Ekskursiyalar yaxud bələdçi ilə turların rezervasiyası kimi artıq Turizm İnformasiya Mərkəzi və Lahıc Qoruğu tərəfindən təmin edilən fəaliyyətlər yeni binaya köçürülə bilər və tək bir heyət üzvü tərəfindən idarə edilə bilər və beləliklə də onlar qiymətləri daha əlverişli edə bilər və daha yaxşı məhuldarlığa nail ola bilərlər. Bu xidmət həmçinin, broşuraları təqdim edə bilər və turizm xidmətləri üçün zəng mərkəzi ola bilər.
- *Yeni turizm xidmətləri.* Yeni bina turistlər və turizm sahəsində çalışan müəssisələr üçün yeni xidmətlərin işlənilib hazırlanması üçün fürsət ola bilər. Yəni, bura yeni turistik marşrutlar və təkliflər, yeni turistik paketlər (mədəniyyət+turizm+qastronomiya+idman), mehmanxanaların rezervasiya mərkəzi, pansionat, yerüstü nəqliyyat, avtomobil icarəsi, avtoservis, və s., gənclər üçün hazırlıq kursları, təcrübə proqramları, və s. daxil ola bilər. Həmçinin, turizm sahəsinin və müəssisələrin inkişaf etməsinə və öz xidmətlərini, idarəetmələrini yeniləmələrinə dəstək olmaq məqsədilə yeni binada, turistik sərgilər və şirkətlər-arası iclaslar təşkil edilə bilər.
- *Lahıc Dövlət Tarix-Mədəniyyət Qoruğu.* Qoruğun baş qərargahları və onların idarə etdiyi fəaliyyətlər yeni Mədəniyyət Klubunun binasına köçürülə bilər.

3. Sənətkarlıq

- *Sənətkarlıq mərkəzi.* Başlıca olaraq sənətkarlıq növlərini əhatə edən Lahıc Mədəniyyət Klubu, yeni binaya yerləşdirilməlidir. Mərkəzin missiyası müxtəlif festivallarda seminarlar və sərgilər və gənc tələbələr üçün hazırlıq kursları vasitəsilə sənətkarlıq sahələrini - xüsusilə də misgərliyi, xalçaçılığı, yəhərçiliyi, dəmirçiliyi, döyməni, papaqçılığı inkişaf etdirməkdir. Bu xidmətlər, klubun 17 üzvü üçün təmin edilir, lakin yeni məkan və mühit üzvlüyün artırılmasına və gənc sənətkarlar üçün “master klasların” keçirilməsinə kömək edəcək və beləliklə də, yaşlı sənətkarlar gənc sənətkarlara nou-xau ötürə bilər və gənc sənətkarlar da öz növbəsində dil, marketinq, iqtisadiyyat, və s. sahələrdə biliklərini inkişaf etdirə bilərlər. Yeni bina həmçinin, sənətkarların işlərini nümayiş etdirmək və turistlər üçün sənətkarlıq fəaliyyətlərinin “əl işi” laboratoriyasını təşkil etmək imkanı yaradacaqdır. Tam ştat işləyən 2 nəfər heyət və 1 yarım-ştat işləyən xadimə bu işləri təşkil etmək üçün kifayət edirlər.

Onu da vurğulamaq lazımdır ki, bu üç sahə üzrə Lahıcda həyata keçirilən fəaliyyətlərin heç də hamısı bir binanın içərisinə köçürülməyə məcbur deyil, əks təqdirdə bina təhlükəyə məruz qalacaq və regionda yüksək fəallığın təkanverici qüvvəsi və əsas istinadı olan yerini itirəcək. Lakin eyni zamanda əvvəlki kimi əraziyə əsaslanan fəaliyyətlərin, rəhbərliyi Mədəniyyət Klubunda yerləşən bir şəbəkəni formalaşdıran Mədəniyyət Klubuna bağlı olması mühümdür.

Sosial Xidmətlər

- Sosial xidmətlər yerli əhali üçün və ərazidən səyahət edən insanlar üçün ödənişli xidmətlər də daxil olmaqla mümkün olan bütün növ inzibati köməyi əhatə etməlidir. Burada, ASAN Xidmətlə və ASAN Xidmətin tərəfindən təmin edilə biləcək mümkün xidmətlərlə əməkdaşlıq qeyd edilməlidir, məsələn, banklar və s.

Lahıcdakı yeni Mədəniyyət Klubunun Heyəti

Heyətin daha təfəsilatlı müəyyən olunması binanın təşkilati baxımından dəyərləndirilməlidir. Biz Mədəniyyət Klubunun idarəetməsinin və heyətinin aşağıdakı kimi ola biləcəyini təsəvvür edə bilərik:

- Mədəniyyət Klubunun və binanın 1 baş direktoru;
- Binanın daxilində quracağımızı təsəvvür etdiyimiz hər şöbəyə görə cavabdeh 4 məsul şəxs:
  - o *Mədəniyyət* (kitabxana, kino və teatr, hazırlıq kursları, muzey, əyləncə)
  - o *Turizm* (məlumat bürosu, rezervasiya idarəsi, tədbirlər)
  - o *Sənətkarlıq*
  - o *Lahıç Dövlət Tarix-Mədəniyyət Qoruğu*
- 1 nəfər Kommunikasiya, Marketing, Tədbirlər departamentinə görə cavabdeh olacaq. Bu departament öz funksiyaları ilə bağlı digər dörd departamentə xidmət göstərəcəkdir: mühüm məsələ ondan ibarətdir ki, bu departamentlər kommunikasiya, marketing məsələlərini və binanın daxilində baş tutan tədbirlərin gündəmini koordinasiya edirlər, beləliklə Mədəniyyət Klubu vahid brendə və xarici rabitə sistemində malik olacaq.
- 1 nəfər büdcənin idarə edilməsinə görə cavabdeh olacaq. Mühüm məsələ ondan ibarətdir ki, Mədəniyyət Klubu tək bir büdcəyə sahib olsun və onu idarə edən bir nəfər olsun (yaxud heyət). O, hər departament üçün müqayisəli məsrəflərin olması üçün və qlobal məsrəfləri optimallaşdırmaq üçün büdcəyə görə və onu nəzarətdə saxlamağa görə məsuliyyət daşıyacaq.
- 1 nəfər satınlamayı, çevik müdaxiləni, nizamlamayı və bu məsələ ilə bağlı inşaat işlərinin icrası üçün tələb edilən digər fəaliyyətləri idarə edə bilən texnoloji infrastruktura görə cavabdeh olacaq.

Artıq mövcud olan müxtəlif fəaliyyətlərdəki hazırkı işçilər və yeni Mədəniyyət Klubunda yaradılacaq yeni fəaliyyətlərdəki işçilər də nəzərə alınmaqla, heyətin digər üzvləri qiymətləndiriləcək. Qeyd etmək lazımdır ki, binanın daxilindəki işçilər üçün məvaciblər müqayisəli və bu yeni obyekt vasitəsilə təmin etməyə hazırlaşdığımız xidmətlərin keyfiyyətinə uyğun olmalıdır.

Yeni bina üçün mövcud dizaynın yenidən nəzərdən keçirilməsi

Mədəniyyət Klubu üçün yeni binanın mövcud dizaynının yenidən nəzərdən keçirilməsi və onun görünüşcə daha yaxşı formaya salınması binada baş tutması lazım olan işlərin aparılması üzrə fəaliyyətləri tələb edir və bunun Mədəniyyət Klubunun yeni konsepsiyasına uyğunlaşdırılması (məs., əgər binada yeni konsepsiyada olan kitabxana yaxud kinoteatrın olması planlaşdırılırsa, onda dizayn, belə fəaliyyətlərin tələblərini əks etdirməlidir) pilot layihəsinin ən yaxşı nəticə əldə etməsi üçün mühümdür.

Burada fikir ondan ibarətdir ki, əvvəlcə Mədəniyyət Klubunda hansı fəaliyyətlərin keçiriləcəyini müzakirə və təyin etmək və daha sonra isə binanın dizaynını bu fəaliyyətlərə uyğun tərtib etməkdir:

bu fəaliyyətlər barəsində qərar verildikdən və onlar razılaşdırıldıqdan sonra mövcud layihənin nəzərdən keçirilməsinə başlamaq olar.

Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin İsmayilli Regional İdarəsinin yeni təyin edilmiş rəhbəri Cən. Elnur Hüseynov ilə görüş zamanı o bildirdi ki, onun idarəsi bu tapşırıqla məşğul olacaq.

İdarəetmə planı

Lahıca yeni Mədəniyyət Klubunun idarəetmə planının müəyyən edilməsi və beləliklə də, Mədəniyyət Klubunun həm binası və həm də idarəetməsi üçün hansı məsrəflərin ortaya çıxacağı və həm də klubun təmin edəcəyi qəlirlər barədə aydın şəkildə fikrə malik olmaq pilot layihəsinin tətbiq edilməsi üçün digər bir mühüm məsələdir. İllər ərzində idarəetmənin necə işlənilib hazırlandığını dəyərləndirmək məqsədilə, idarəetmə çox-illik planı olmalıdır - məsrəf və gəlir arasında tarazlıq əldə edilənə qədər. İdarəetmə planlarına mümkün ola biləcək maliyyələşmə mənbələri də daxil edilməlidir.

ASAN Xidmət ilə əməkdaşlıq

Mədəniyyət Klubu ilə əməkdaşlığın qurulmasına dair ASAN ilə müzakirələr: ASAN tərəfindən təqdim edilən əlavə xidmətlərin və Klub tərəfindən təmin edilən mədəni xidmətlərin birgə mövcudluğu hər iki növ xidmətin dəqiq şəkildə müəyyən edilməsi (ASAN tərəfindən və Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi tərəfindən təmin edilib) və təyin edilməsi (müxtəlif loqo, və s.) şərtilə qarşılıqlı şəkildə rahat ola bilər. Bu müzakirələrin hədəfi yeni Mədəniyyət Klubunun idarə edilməsi üçün iki müəssisə arasında Əməkdaşlıq haqqında Memorandumun müəyyən edilməsidir.

Bu mərhələdə bizə bildirildi ki, ASAN və MTN heyəti arasında baş tutmuş əvvəlki müzakirə göstərmişdir ki, ASAN Lahıcdakı Mədəniyyət Klubu daxilində aşağıdakı xidmətləri təklif edə bilər:

- *ASAN ödəniş terminalı.* Bu xidmət vətəndaşlara və turistlərə cərimələr, işıq və istilik xidmətlərinə görə ödəniş, şəxsiyyət vəsiqəsi, və s. kimi inzibati prosedurları keçməyə konkret şəkildə kömək edə bilər. Güman etmək olar ki, bu xidmətdən bir qayda olaraq gənclər istifadə edəcəkdir: bu mühüm məsələdir belə ki, Mədəniyyət Klubunda təmin edilən funksiyalar ola bilsin ki, gənclərin diqqətini cəlb edəcəkdir.
- *Məlumat üçün sensor-ekran xidməti.* Bu xidmət yalnız ASAN tərəfindən təqdim edilən xidmətləri əhatə etmir və həmçinin mədəni xidmətləri də əks etdirir. Bu xidmət, İsmayilli Rayonu ərazisində mədəni fəaliyyətlər barədə məlumat təmin edir.
- *ASAN WiFi.* Bu xidmət mühümdür, çünki təkə yaxşı WiFi sisteminin işləməsi, artıq bir çox mədəni xidmətin təkmilləşməsinə təkan verəcəkdir (kitabxana, kino, və s.).
- *İnternetə çıxışı olan Kompüterlər.* Bu da ayrı bir vacib məsələ və cəlbədicidir. Hər bir kəs üçün gün ərzində maksimum zaman həddi bir saat olmaqla pulsuz internet girişinin təmin edilməsi imkanını dəyərləndirmək lazımdır. Bu zaman, əlavə istifadə saatlarına görə ödəniş almaq və beləliklə də müəyyən gəlir etmək və həmçinin, Kompüterlərin bir neçə istifadəçi tərəfindən inhisara alınmasının qarşısını almaq olardı.

- *Könüllülər*. İnsanların texnoloji xidmətlərə daha çox yaxınlaşması üçün və həmçinin, Mədəniyyət Klubunun heyətini dəstəkləyərək binanı işlətmək üçün ASAN, Lahıcdan və yaxınlıqdakı kəndlərdən olan könüllülər üçün hazırlıq kursları təşkil edə bilər.
- *ABAD xidmətinin cəlb edilməsi*¹. Pilot layihəsinə ABAD xidmətinin cəlb edilməsi ehtimalı da həmçinin çox mühümdür. Onlar sənətkarlar və gənc təcrübəçilər üçün hazırlıq kursları təmin edə bilər – xüsusilə də, marketinq, şirkətin idarə edilməsi, dillər, və s. ilə bağlı hazırlıq kursları. Bu, sənətkarlıq fəaliyyətinə, yerli iqtisadiyyatdan daha geniş və daha sənaye-yönümlü itiqamətə doğru addım atmağa və sənətkarlıq üzrə nou-xau keyfiyyətini saxlamağa imkan verən mühüm addımdır.

---

¹ABAD (Ailə Biznesinə Asan Dəstək), Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət Xidməti və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi nəzdində təsis edilmiş agentlikdir. Hüquqi müəssisə olan bu Agentliyin məqsədi Azərbaycanda ailə biznesinin formalaşmasını və inkişafını dəstəkləmək və beləliklə də, kiçik və orta sahibkarlığı stimullaşdırmaq, əhali üçün əlavə məşğulluq imkanları yaratmaqdır.